Lesbisch echtpaar blijft vechten voor rechten

Een Arubaanse droom aan duigen

Het begon allemaal zo mooi. Charlene Oduber-Lamers kreeg een baan aangeboden bij de Directie van Sociale Zaken op Aruba. Dit was haar kans om samen met haar vrouw Esther en hun dochtertje Elisa een langverwachte droom te verwezenlijken en een prachtig bestaan op te bouwen op Aruba, het eiland waar Charlene was geboren en getogen.

Door Stephanie Oosthoek

Op het Caribische eiland zouden zij gaan genieten van het buitenleven, de zon, zee, witte stranden en met name de rust. Ongeveer een jaar geleden pakte het gezin al hun spullen in en verhuisde naar Aruba. Maar hun droom veranderde al snel in een regelrechte nachtmerrie. Het in Nederland gehuwde stel Esther en Charlene Oduber-Lamers raakte in conflict met de Arubaanse overheid, nadat de Burgerlijke Stand op Aruba hen weigerde in te schrijven als echtpaar. Een beslissing die verstrekkende gevolgen heeft gehad op het leven van de twee vrouwen en hun jonge kind.

December vorig jaar besloot de rechtbank op Aruba namelijk dat alle in Nederland gesloten aktes, dus ook een huwelijksakte, voor inschrijving in aanmerking komen. De rechtbank volgde hierbij het advies van de Procureur Generaal bij de Hoge Raad.
Minister Alexander Pechtold (D66) van Bestuurlijke vernieuwing en Koninkrijksrelaties liet in reactie op Kamervragen van PvdA-Kamerleden John Leerdam en Anja Timmer weten dat "afhankelijk van de uitspraak in hoger beroep en de reactie hierop van de Arubaanse regering zal worden bezien of er vanwege het Koninkrijk passende maatregelen moeten worden genomen tegen schending van artikel 40 van het Statuut."

GEKWETST
Charlene en Esther ontvangen ons in het pand van de Homo LesBische Federatie Nederland (HLBF.NL) in Breda. Bijgestaan door HLBF-voorzitter André van Wanrooij, vertellen zij ons hun verhaal. Zij zijn verdrietig, maar vooral heel erg boos en gekwetst. "Aruba heeft onze droom van ons afgenomen", zegt Esther die nooit een vaste verblijfsvergunning heeft gekregen van de Arubaanse overheid. Meer dan een toeristenvisum dat zes maanden geldig was en slechts één keer per jaar mocht worden aangevraagd, zat er voor haar niet in. Charlene werd ingeschreven als alleenstaande moeder. En dat terwijl zij niet zo lang geleden in Nederland voor de wet nog deel uitmaakte van een gezin.
"Het ging ons niet om de erkenning van ons huwelijk", zegt Esther. "Wij wilden, zoals ieder mens, een verzekering en een verblijfsvergunning. Dat werd ons van tevoren vanuit Aruba toegezegd. Ik kan niet zeggen door wie, maar het was in ieder geval niet iemand aan de balie. En nadat wij waren aangekomen, werden al die toezeggingen teniet gedaan."

De familie Oduber-Lamers. V.l.n.r.: Charlene, Esther, Elise

Foto:Erik van der Burgt.

Als ambtenaar van het Ministerie van Sociale Zaken was Charlene verzekerd via haar werk. "Normaal wordt de partner automatisch meeverzekerd. Maar ik ben ingeschreven als alleenstaande moeder. Esther was dus niet verzekerd. En daarnaast vervielen voor Esther ook nog eens de familierechterlijke betrekkingen op ons dochtertje", legt Charlene uit. Wat betekent dat als Charlene iets zou overkomen, Esther wettelijk geen aanspraak zou kunnen maken op haar eigen dochter.
Volgens de regering van Aruba is het huwelijk een verbintenis tussen man en vrouw. De Arubaanse premier Nelson Oduber weigert huwelijken tussen mensen van gelijk geslacht te erkennen. Om de Arubaanse overheid te dwingen hun huwelijksakte te accepteren, stapte het lesbische echtpaar daarom vorig jaar naar de rechter. Op een klein eiland als Aruba gaat dergelijk nieuws echter rond als een lopend vuurtje. "In de aanloop naar de rechtszaak toe, werden wij op straat en in de supermarkt uitgescholden. Mensen komen op je af, maken

> 'De laatste dagen zaten we alleen maar binnen'

een kruisje op het voorhoofd van jouw kind, de banden van onze auto werden keer op keer lek gestoken, de deuken in de auto getrapt. Het werd steeds bedreigender. Het onveilige aspect is natuurlijk heel vervelend in combinatie met het niet juridisch geregeld hebben. Het was geen prettig leefklimaat voor ons", zegt Esther. Op haar werk had Charlene de grootste moeite zich te concentreren, wetende dat haar vrouw alleen nog maar thuiszat en de deur niet meer uit kwam vanwege alle commotie rondom hun lesbische relatie en de rechtszaak. "Dat houd je niet vol. Iedereen zit te kijken en te wijzen en niemand doet wat. Wij stonden er helemaal alleen voor", zegt ze. "Niemand durft zijn nek uit te steken", vult Esther aan. "Niemand wil met ons geassocieerd worden."

De situatie op Aruba werd onhoudbaar voor het gezin. "De laatste dagen zaten we alleen maar binnen. Zelfs op het strand voelden wij ons niet veilig. Ik dacht bij mezelf: 'Ik heb niet elf jaar gestudeerd om in angst binnen te zitten", zegt Charlene bitter. Toch zag het gezin geen andere mogelijkheid dan het proces in Nederland af te wachten. Charlene werd door haar werkgever in staat gesteld een werkstage in Nederland te gaan doen, met behoud van salaris.
Volgens André van Wanrooij van HLBF.NL erkende de Arubaanse overheid hiermee dat de situatie op Aruba niet meer veilig was voor het gezin Oduber-Lamers. "Zodra een werknemer bij zijn werkgever aanklopt en zegt: 'Ik voel mij hier niet meer veilig. De spanningen lopen op, en het is voor mij en mijn gezin beter als ik het eiland verlaat", dan kun je als werkgever twee dingen doen: Als de werkgever het onzin vindt, omdat het veilig zou zijn op Aruba, dan zal deze niet een dure studieopdracht in Nederland uit de kast halen. Zodra je dat wel doet, geef je dus impliciet aan: 'We zijn het met je eens'. Ik kan me niet voorstellen dat iedere Arubaan die zich bij de overheid meldt kan zeggen: 'Ik zou graag een paar maanden in Nederland verblijven, heb je geen werk voor mij daar', dat zij deze meteen naar Nederland sturen", aldus Van Wanrooij.

ZIEK
Ook over deze zogenaamde werkstage van Charlene is flink wat van doen geweest. De situatie waarin het gezin verkeert, heeft hen veel stress opgeleverd. Zodanig, dat Charlene sinds een paar maanden onder psychologische behandeling is van een arts in Nederland. Vorige maand, nog tijdens haar ziekteverlof, kreeg Charlene van haar werkgever te horen dat zij per 23 mei is ontslagen. Sinds de maand juni krijgt Charlene ook geen salaris meer, waardoor zij in zware financiële problemen is geraakt. Minister Marisol Tromp (MEP) van Sociale Zaken en Infrastructuur verklaarde onlangs in dagblad Amigoe dat Charlene begin mei terug had moeten zijn op haar werk, maar dat zij niet is verschenen. Ook zou op het ministerie niets van haar vernomen zijn. Reden voor haar ontslag was dan ook verzuim. Daarnaast heeft de Arubaanse Statenvoorzitter Marlon Werleman (MEP) in de media verteld dat Charlene haar ontslag aan haarzelf heeft te wijten. Zij zou de procedure niet juist hebben gevolgd, door geen doktersverklaring bij haar brief te hebben gevoegd. Charlene geloofde haar oren niet toen ze dat hoorde. "In februari heb ik herhaaldelijk aan zowel Directie Sociale Zaken als aan de minster gevraagd wat de richtlijnen en procedures zijn voor ziekmelding in het buitenland. Tot op heden heb ik geen antwoord gekregen, want niemand wist het. Nu gaat Werleman ineens roepen om een doktersverklaring. Maar ik heb niks met hem te maken. Ik wil dat mensen handelen volgens de Landsverordening. Dat doe ik ook. Dit zijn gewoon vieze spelletjes en daar word ik heel kwaad over."
Volgens Charlene kan het nooit zo zijn dat zij zelf een doktersverklaring moet opsturen. "Als iemand ziek wordt op Aruba, gaat die persoon geen doktersverklaring bij de brief voegen. Er komt een geneeskundige langs en die bepaalt het en legt een verklaring af. Niet de minister en niet ik. Dat maakt mij boos. Ik zit daar niet voor niets. Er is nooit niemand geweest. En als ze denken dat het onterecht is, dan gaan we het uitvechten. Ik ben heel benieuwd wat de uitspraak zal zijn."

UITKERING
Volgens André van Wanrooij heeft Aruba haar eigen wet- en regelgeving overtreden, door Charlene te ontslaan. "Charlene heeft zich keurig ziek gemeld. Overigens kun je geen doktersverklaring meesturen bij een ziekmelding, want je bent niet verplicht om jouw medische dossier aan derden te overhandigen. Dus ook niet aan de werkgever. Er is een speciale commissie voor zieken in het buitenland. De werkgever had deze commissie opdracht moeten geven contact op te nemen met de behandelend arts van Charlene hier in Nederland. Dan hadden de medische gegevens uitgewisseld kunnen worden. De behandelend arts in Nederland stelt dat het voor de psychische gezondheid van Charlene op dit moment zeer schadelijk zou zijn om terug te gaan naar Aruba. Veel stress en spanningen worden

> 'Elke weldenkende moeder zal haar kind beschermen'

opgeroepen juist door de Arubaanse overheid en door de situatie op Aruba", aldus Van Wanrooij. "Als de Staten dan zegt: mevrouw moet een doktersverklaring meesturen, is dat op zich heel opmerkelijk, omdat de Staten de taak heeft de regering te controleren. In plaats daarvan gaat ze naast de regering staan, in de rol van werkgever. Het rare is dat iedereen op andermans stoel gaat zitten. De werkgever op de stoel van de dokter, en de Staten op die van de werkgever. En allemaal roepen zij iets, wat leidt tot heel veel stemmingmakerij en hate-mails."
Van Wanrooij is ervan overtuigd dat de Arubaanse overheid alles in het werk stelt om te zorgen dat het echtpaar niet naar het eiland terugkeert. "Op het moment dat de Arubaanse overheid een reden heeft om Charlene uit te schrijven van Aruba, vervalt ook de rechtsgrond voor de procedure omtrent de inschrijving van het echtpaar. Dan wordt het proces niet-ontvankelijk verklaard en heeft minister Rudy Croes (MEP) van Justitie gewonnen, althans voor de buitenwereld op Aruba."
Charlene moet ingeschreven zijn op Aruba zolang de zaak nog onder de rechter is en kan daarom geen aanspraak maken op een uitkering in Nederland. Momenteel leeft het Nederlands/Arubaanse gezin van Esther's uitkering, die eigenlijk niet toereikend is. In een poging een oplossing voor de financiële malaise waar het gezin zich momenteel in bevindt te beslechten en om de Nederlandse regering te bewegen tot het 'nemen van haar verantwoordelijkheid binnen het rechtsgebied van Nederland', heeft Charlene politiek asiel aangevraagd in Nederland. Nooit eerder in de geschiedenis van het Koninkrijk der Nederlanden vroeg iemand met een Nederlands paspoort politiek asiel aan in Nederland. Het echtpaar Oduber-Lamers en André van Wanrooij willen dat Nederland Aruba aanspreekt op het niet naleven van haar eigen wet- en regelgeving. "Je kan iemand niet ontslaan, zolang die in de ziektewet zit. De loondoorbetalingverplichting moet dus tijdens ziekte gewoon worden uitgevoerd, zodat dit gezin niet zonder inkomen zit." De drie zien mogelijkheden dit te bewerkstelligen middels de asielaanvraag.

BROOD
Statenvoorzitter Werleman verklaarde tegenover Amigoe dat het lesbische echtpaar van meet af aan de media heeft opgezocht en dat de Arubaanse regering dit betreurt. Het echtpaar voelt zich gekrenkt als zij dit horen. "Wij hebben lang niets in de media gezegd en iedereen doorverwezen naar onze advocaat", zegt Esther. "Iedereen kan roepen en ons aanvallen, namen noemen en ons beledigen, maar zij gaan uiteindelijk naar huis en hebben hun inkomen", zegt Charlene ernstig. "Zij kunnen gewoon wc papier en brood voor hun kind kopen. Wij niet. En toen dacht ik: 'Dit is genoeg. Nu ga ik mijn mond ook open doen'. Ik pik het ook niet dat de Arubaanse premier in de pers zegt dat ons leven niet zedelijk is. Ik heb een klein meisje thuis; elke weldenkende moeder zal haar kind beschermen, dan word ik een leeuw. Zij mag niet opgroeien met het idee: 'Ik hoor bij een gezin dat niet zedelijk en immoreel is'. Daar leg ik mij niet bij neer."
Hoewel het gezin momenteel een vurige strijd voert met de Arubaanse overheid, denken zij nu nog niet na over terugkeer naar het eiland. Charlene: "Wij zijn nu met andere dingen bezig. Ik vind het belangrijk dat ik aan het eind van de maand een stukje brood voor mijn kind heb. Het interesseert mij niet waar ik woon."
Esther: "Wij zijn vorig jaar met ons hele hebben en houden naar Aruba verhuisd. De bouwtekening, alles was al rond, we hebben al heel veel geïnvesteerd op Aruba om een huis te kunnen bouwen. Wij wilden gaan wonen, werken, en leven op Aruba. Maar dat heeft Aruba ons ontnomen. Onze droom is ons ook ontnomen. Alles is omgegooid. Het is ook zo complex geworden. Want als wij het hoger beroep winnen, krijgen wij nog steeds onze rechten niet. Wij worden dan geregistreerd in een apart huwelijksregister. Dan staan we ingeschreven, maar kunnen we er geen fuck mee."